

Universitetet
i Stavanger

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Vår ref.: 23/09827-9

Dato: 1. september 2023

Høringsinnspill fra Universitetet i Stavanger

Vi viser til brev av 12. juni 2023 hvor Kunnskapsdepartementet ber institusjonene om innspill til arbeidet med regjeringens arbeid med stortingsmelding om forskningssystemet.

Universitetet i Stavanger (UiS) takker for muligheten til å komme med innspill til dette arbeidet. Det har vært en intern høringsrunde ved UiS hvor samtlige forskningsmiljø, enheter og avdelinger har fått muligheten til å legge frem sine bidrag.

UiS ønsker å gi følgende innspill til de tema og spørsmål som er stilt i høringsbrevet.

Med vennlig hilsen

Klaus Mohn
rektor

Merete Vadla Madland
prorektor for forskning

Saksbehandler: Kjersti Melberg, tlf.: 51831328

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Hva er Forskningsrådets viktigste merverdi i det norske forskningssystemet?

- Ivareta en koordinerende, kvalitetssikrende, kommuniserende rolle.
- Sikre kvalitet og høyt internasjonalt nivå i forskning og innovasjon.
- Gi et godt forskningsbasert kunnskapsgrunnlag for forsknings- og innovasjonspolitikken.
- Bidra til omstilling av norsk økonomi gjennom utvikling av konkurransedyktige nye næringer.
- Skape gode muligheter for forskning og innovasjon i hele landet.
- Gi et godt forskningsbasert kunnskapsgrunnlag for forsknings- og innovasjonspolitikken.
- Bidra til kvalitetssikring av forskningsprosjekter og til idéutvikling. Ordningen med å søke prosjekt fremmer også samarbeid både internt, nasjonalt og internasjonalt.
- Ivareta at det til enhver tid foregår god forskning ved norske institusjoner og forskningsmiljøer. EU-midlene (Horisont Europa og ERC) ivaretar europeisk forskning, mens NFR har en særlig verdi i å kunne legge til rette for forskning på særnorske samfunnsforhold, kulturelle forhold og naturforhold, i både fortid og nåtid.
- Å rette internasjonalt fokus mot Norge, og bringe Norge ut i verden. NFR-prosjekter har som hovedregel internasjonale partnere eller referansegrupper, der medlemmene er ledende internasjonale forskere. NFRs tildelinger er dermed med på å sette norsk forskning i sentrum for internasjonal forskningsaktivitet.
- Ha et særlig ansvar for forvaltning av forskningsmidler. Å legge til rette for og opprettholde større frie forskningsprosjekter, inkludert større grunnforskningsprosjekter. Samtidig bør forskningsrådet stimulere til forskning relatert til de store samfunnsutfordringene.

Hvilke funksjoner er det viktig at Forskningsrådet ivaretar i norsk forskning og innovasjon framover?

- Forvalte forskningsmidlene til det beste for samfunnet i det store.
- Ta et særlig ansvar for å sikre fri og nysgjerrighetsdrevet forskning med høy grad av tillit i befolkningen.
- Sørge for oppdateringer på utfordringer vi står ovenfor innen norsk forskning og innovasjon (status og ytterligere behov), bidra med støtte (råd og finansielle bidrag).
- Fasilitere og integrere tværfaglige perspektiver i porteføljeplaner og utlysninger (inkludert perspektiver fra samfunnsvitenskapene og humaniora).
- Bidra til kvalifisering av norske forskere for internasjonal forskning (konkurransedyktighet).
- Forskningsrådet bør i tilstrekkelig grad ta politisk uavhengige beslutninger, samtidig som tildelingene i hovedsak adresserer de store samfunnsutfordringene (både nasjonale og internasjonale).
- Tilrettelegge for større grad av samarbeid mellom forskningsinstitusjonene og private aktører i forhold til store samfunnsutfordringer.
- Være finansieringskilde for forskningsmiljøer som adresserer viktige samfunnsutfordringer samt for forskertalenter som ønsker å videreutvikle sin forskerkarriere. Utlysninger som bidrar til at forskningsresultater implementeres som nye innovative løsninger og tjenester.
- Bidra til å bygge sterke fag- og forskningsmiljø som skal arbeide med å løse de store samfunnsutfordringene.
- Ha et særlig ansvar for forvaltning av frie midler til spesielt grunnforskning. Det er viktig at FRIPRO blir ført videre. Å ivareta den frie forskerinitierte grunnforskningen, som er basis for fremragende forskning, innovasjon og nytenkning.
- Ha mekanismer for «high risk - high gain» – prosjekter.
- Ha et særlig ansvar for å sikre at Norge som kunnskapsnasjon rår over en tilstrekkelig, relevant, oppdatert og moderne portefølje av vitenskapelig instrumentering. Tilrettelegge for samarbeid og tilgang til internasjonal forskningsinfrastruktur.
- Ivareta humanistiske perspektiver i forskningen ved å styrke tildeling til humanistisk forskning og integrere humanistiske perspektiver i alle porteføljeplaner.

Tre forbedringspunkter og ett oppsummerende bevaringspunkt.

1. Bedre regional fordeling av forskningsmidlene

For å styrke tilgangen til forskningsbasert kunnskap for næringslivet i hele landet er det viktig å bedre den regionale fordelingen av forskningsmidlene. Offentlige FoU-investeringer er i langt større grad enn private FoU-investeringer konsentrert i Oslo og Trøndelag. Forskningsrådet må gjennom sine investeringer bidra til å utvikle forsknings- og innovasjonsmiljøer der næringslivet er. Forskningsrådet bør i større grad bidra til omstilling gjennom å investere i utvikling av forskning og innovasjon på nye områder. Etablerte miljøer har bedre forutsetninger for å skrive gode søknader og vinne frem i konkurransen. Det krever særlige tiltak for å utvikle nye næringer dersom man skal lykkes med omstilling og diversifisering av norsk økonomi. Investere i forskning på innovasjonspolitikken for å gi et bedre kunnskapsgrunnlag for politikken på dette området.

2. Høyere kvalitet og mer bredde i utlysninger, forutsigbarhet og kvalitet i søknadsbehandlingen

Det bør legges mindre føringer på utlysningene, innføres forenklet søknadsprosess og kortere behandlingstid. Utlysningene er ofte for smale slik at forskningen blir for styrt. Det er ønskelig med større variasjon i utlysningssum og prosjekter. Det er en for omfattende søknadsprosess. Det ønskes mer bruk av todelt prosess, dvs. bruk av skisser for forhåndsgodkjenning til neste nivå i søknadsprosessen. Det er videre ønskelig med mer midler til yngre forskere for å utvikle forskerledererfaring, gjerne mindre omfattende prosjekt. Det er ønskelig at NFR legger opp til flere utlysninger også for mindre prosjekter (såkornsmidler). Det oppleves som lite fleksibelt med i hovedsak tildelinger til store prosjekter. Det er ønskelig med styrkede rammevilkår for humanistisk forskning, fordi det er få andre finansieringskilder for humanistisk forskning og fordi humaniora er viktig for å løse store samfunnsutfordringer. Styrke rammevilkårene også for kulturarvsforskning og museal forskning, som studerer materiell kultur, identitet og samfunnsutvikling i et langtidsperspektiv, gjennom å opprette egne programmer eller satsninger. Det er ønskelig at også finansiering av kunstnerisk utviklingsarbeid (artistic research) ligger under NFR.

3. En velfungerende administrasjon og søknadsbehandling i NFR

Det må være et mål å gjenetablere en velfungerende administrasjon i forskningsrådet, der saksbehandlingen er forutsigbar. Et forskningsfinansieringssystem der avslagsprosenten er over 90 oppleves som dysfunksjonelt og tilfeldig. Endringsprosessen som er iverksatt for å håndtere dette, må fortsette, og hensiktsmessige mekanismer for en god fordelingsprosess identifiseres og utprøves. Forskningsrådsfinansiering er en viktig faktor for å bevare institusjonenes integritet og uavhengighet i forhold til eventuelle (reelle eller opplevde) bindinger til annen type forskningsfinansiering. For universitetene er dette særlig viktig, også som et element i å opprettholde forskningens frihet og autonomi. Dette vil på sikt legge grunnlaget for innovasjon. Bruken av eksterne fagfeller for søknadsevaluering kan forbedres. Tilbakemeldingene til forskere er tidvis av liten verdi og relevans. Det er ønskelig med større transparens i evalueringssystemene. Tverrfaglighet må i større grad faktisk verdsettes i søknadsbehandlingen. Det viser seg at evaluator-praksis (evaluator/panel) svikter på dette punktet. Opplevd praksis synes i mange tilfeller å være fjern fra kommunisert strategi med tanke på viktigheten av tverrfaglighet. En form for bedre nivellering eller forventningsavklaring ift. evaluatorernes fokus synes påkrevd. Relativ fordeling mellom poster knyttet til fri forskning (herunder vitenskapelig instrumentering) og programstyrt forskning bør endres i favør av fri forskning. Når det gjelder administrasjon i søknadsprosessen er det blant annet viktig med kontaktpersoner/saksbehandlere som kan bistå med råd/støtte underveis og med så enkel informasjonsflyt og kanaler for kontakt som mulig – gjerne knyttet til de ulike prosjekt slik at en kjapt kan få svar på utfordringer som eventuelt oppstår.

4. Bevaringspunkter:

- Fortsette å formidle gode tilbakemeldinger på evaluering av søknader, som utgangspunkt for kvalitetsforbedring.
- Bevare og styrke FRIPRO for å legge til rette for mer fri forskning og mulighet til å bygge karriere for yngre forskertalenter. Bevare også INFRASTRUKTUR-programmene, gjerne med knytninger til internasjonal forskningsfinansiering. Dette er grunnpillarene i forskningen.

- Oppdraget med jevnlig internasjonal evaluering av norsk forskning. Nødvendig for «benchmarking» av norsk forskning internasjonalt.
- Ordningene med nærings-phd og offentlig sektor-phd bør utvides.
- Bevare finansiering av nettverksarbeid (PES-midler og administrasjon av nettverk).
- Bevare viktige ordninger som SFF-, SFI- og FME-ordningene, samt RFF, nærings-ph.d. og offentlig sektor-ph.d.
- Bevare forutsigbarheten i prosjektstyring over tid, bla mulighet for å overføre midler fra år til år, samt forutsigbarhet når det gjelder utlysninger. Det tar lang tid, og brukes mye ressurser, på å utvikle et prosjekt inn mot utlysninger som FRIPRO og INFRASTRUKTUR. Uforutsigbarhetene de siste årene har skapt utfordringer og begrenset mulighetene for langsiktig planlegging og prosjektutvikling.

I tillegg ønsker KD gjerne ha innspill til andre aktuelle problemstillinger som UiS mener de bør komme inn på, se svar fra UiS under:

Hvordan kan Forskningsrådet best bidra til et forskningssystem som gir grunnlag for økt fart i omstillingsarbeidet i Norge, både i næringslivet og i samfunnet for øvrig?

- Fremme omstilling til beslektede næringer gjennom å styrke kunnskapsoverføring fra etablerte næringer og gjennom å investere i forskningsmiljøer der næringslivet er.
- Øke antall bevilgninger eller utlysninger som er i samarbeid mellom forskningsinstitusjoner, offentlig og privat sektor/næringsliv.

Hvordan kan Forskningsrådet best påvirke samvirket mellom aktørene i forskningssystemet og resten av samfunnet slik at forskningen bidrar til å møte tverrsektorielle utfordringer? Er det behov for å styrke samspillet?

- Ja, nasjonale prioriteringer har konsekvenser for institusjonenes prioriteringer, i hvert fall til en viss grad. En tilstrekkelig stor og robust nok FRIPRO-ordning sikrer imidlertid større bredde i forskningstema og potensiell fremtidig viktig kunnskap (som ikke forutses i dag).
- Sikre at forskningsresultatene tas i bruk, eventuelt at det finnes programmer for implementering i etterkant av vellykkede forskningsprosjekt. Dette vil legge til rette for samvirke blant annet mellom akademia og ulike brukergrupper.
- Utvikle refusjonsordninger slik at det blir attraktivt å anvende digitale verktøy (f.eks. «helseapper», inkludert e-helse løsninger for hjemmeoppfølging) innen helse. Bidrar til å sikre at gode løsninger tas i bruk.
- For å opprettholde samvirket mellom forskning og resten av samfunnet, er det viktig at offentlig ph.d.-ordninger og nærings ph.d.-ordninger opprettholdes – eventuelt bør Forskningsrådet vurdere å øke støtten til dette.
- Styrke tverrdisiplinære (for eksempel tverrfakultært samarbeid innad på UH-institusjon) og tverrsektorielt samarbeid (eksempelvis utlysninger til skole og helse for sammen å komme frem til bedre og sømløse samarbeid for å sikre god oppfølging av barn/unge).